

Tendències

2020

Any contra el tabac

Sanitat endurirà la llei del 2010 mentre finança tractaments per deixar de fumar

CELESTE LÓPEZ
Madrid

Espanya té un seriós problema de salut pública (58.000 morts anuals) que al seu dia va intentar frenar amb una llei elogiada per la majoria però que, amb el temps, s'ha demostrat que és força ineficax en termes numèrics. Parlem de l'addicció al tabac, que cada dia suma més adeptes entre els joves que han tornat a veure en el cigarret –ja sigui en la seva versió tradicional o en l'electrònica– un instrument de reafirmar la seva personalitat.

Així ho indiquen els experts en tabaquisme, que fa anys que demanen una reforma de la llei del 2010 per adequar-la a les noves realitats (el cigarret electrònic) i, sobretot, que es fomentin les inspeccions perquè es compleixi la llei, especialment quan s'ha d'evitar que es fumi en

espais on no està permès.

Les dades de fumadors no han parat de créixer durant l'últim quinquenni (un de quatre espanyols fuma), especialment entre la població jove que s'ha criat al marge de la gran polèmica que es va viure fa 15 anys quan va entrar

en vigor la llei antitabac, una norma que de seguida es va comprovar que era massa permissiva –prohibia fumar als espais públics amb moltes excepcions– i que es va endurir el 2010.

Deu anys després s'ha comprovat que la llei ha quedat obso-

leta: es fuma a les terrasses semitancades, els menors accedeixen a comprar tabac en establiments sense control, i milers de persones s'enganxen als cigarrets electrònics sense que se sàpi-guen els efectes que ocasiona aquest vapor –que molts cops

conté nicotina– en la salut del consumidor.

Davant aquest panorama, Sanitat ha decidit que el 2020 ha de ser l'any per entaular una altra batalla contra el tabaquisme en totes les versions si, tal com s'espera, Pedro Sánchez és investit president. Així ho va indicar dilluns la ministra en funcions Maria Luisa Carcedo, que reconeix que fa uns quants mesos que treballen en la reforma de la llei del 2010 i en la modificació posterior del 2017 (transposició de la directiva europea).

De moment els cigarrets electrònics rebran el mateix tractament que el tabac tradicional, cosa que suposadament s'havia de recollir en la reforma del 2017 però que al final no es va fer. Així, no es podrà vaporejar en cap espai públic tancat on no es permeti fumar, ni vendre cigarrets electrònics a menors i, sobretot, se'n restringirà del tot la publicitat. La llei actual té "llacunes impor-

UNA ADDICCIÓ ESTESA

Menors

Un 35% dels alumnes de 14 a 18 anys han fumtat tabac. Un 9,8% fumen diàriament (8,8% el 2016)

Un 3,3% més

El nombre de fumadors ha augmentat un 3,3% entre el 2017 i el 2019, fins al 23,3%

Joves

La proporció de fumadors més gran està entre els 20 i 29 anys (un 25%). Entre els 30 i 39 anys el percentatge de fumadors és d'un 23,4%

Recaigudes

Set de cada deu fumadors han intentat deixar de fumar almenys una vegada

nics entre els joves: si el 2016 un 20% dels estudiants d'entre 14 i 18 anys reconeixien que havien vaporejat, aquest percentatge s'ha incrementat fins al 48,4% el 2018. La majoria dels que fan ús d'aquests dispositius són fumadors de tabac.

Un dels reptes actuals és adaptar la llei a aquests dispositius mentre es treballa per ampliar els espais sense fum. Sanitat estudia prohibir fumar en marquesines d'autobusos i de trens, cosa que reclamen molts no fumadors. També sospesa prohibir fumar dins els cotxes quan es va amb nens -Trànsit no s'hi oposa-.

La raó són les noves investigacions que assenyalen que ser

La mesura més eficaç contra el tabaquisme, apujar el preu del paquet, no s'aplicarà aquest any

dins un cotxe mentre un fumador fa un cigarret té un impacte molt alt en la salut dels no fumadors. Les concentracions de substàncies tòxiques del tabac detectades dins un cotxe només es poden comparar amb els nivells a què arribaven les discoteques a altes hores de la matinada quan s'hi podia fumar, abans que entressin en vigor les lleis del 2005 i del 2010, tal com indica un ambiciós estudi finançat per la Unió Europea -projecte TackSHS-, dirigit pel doctor Esteve Fernández, director de la Unitat de Control del Tabac de l'Institut Català d'Oncologia.

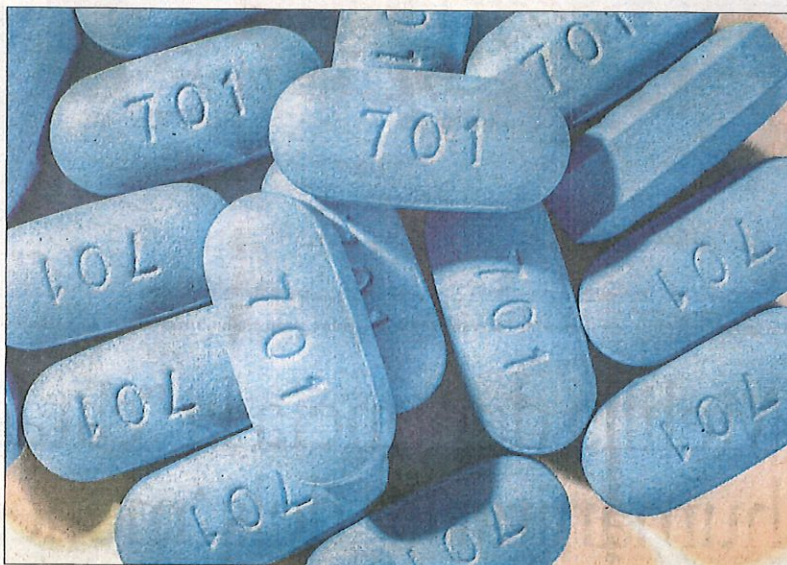
I les terrasses? La Generalitat volia prohibir de fumar en totes les terrasses, incloent-hi les que estan obertes, tot i que després ho va matissar davant la polèmica que es va suscitar. El Ministeri de Sanitat no farà aquest pas. Es limitarà a aplicar la llei del 2010, que prohibeix fumar en terrasses que no tinguin almenys dues parets obertes perquè hi circuli l'aire. La investigació revela que en més d'un 90% de les terrasses amb alguna mena de tancament s'ha detectat nicotina a l'aire -i com més tancades, nivells més alts-, especialment al vespre.

El que sembla que sí que està descartat per a aquest 2020 és apujar els impostos al tabac, que, a parer dels experts, és l'instrument més eficaç contra el tabaquisme. Hisenda s'hi nega, de moment.

Mentre es restringeixen els espais per fumar, el 2020 ha començat amb ajuda per als fumadors que vulguin deixar el tabac. El Sistema Nacional de Salut finança per primera vegada la varrenicilina i el bupropió, els dos fàrmacs amb una taxa d'èxit més alta (s'han provat a Navarra). L'èxit a l'hora de deixar de fumar en persones que ho fan sense ajuda és d'un 5%, davant el 30%-40% en aquelles que segueixen un tractament farmacològic específic i tenen suport psicològic. Només hi tindran accés els molt addictes.

La llista de nous medicaments de la cartera pública suposen un canvi radical per a cefalees, fibrosi quística i prevenció de la sida

Fàrmacs de precisió

MARC BRUXELLE / GETTY IMAGES

El tractament de profilaxi preexposició (o Prep) contra el VIH s'ofereix a poblacions d'alt risc

ANA MACPHERSON
Barcelona

No elimina pas la malaltia. Amb la migranya s'hi viu, d'atac en atac. Però aquesta medicació és medicina de precisió. Una veritable revolució, resumeix Patricia Pozo-Rosich, responsable de la unitat de cefalees de l'hospital Vall d'Hebron i investigadora d'aquestes noves teràpies.

Es refereix a un parell dels nous medicaments que al novembre van entrar a la cartera de la farmàcia de la sanitat pública espanyola, l'Aimovig i l'Emgality. També representen un abans i un després dels medicaments autoritzats per a la fibrosi quística, l'Orkambi i l'Symkevi. "Fins ara només en podíem tractar els símptomes, al pàncrees amb enzims pancreàtics, a les inflamacions amb antiinflamatoris... Ara anem a un defecte bàsic de la malaltia. Una fita", assegura Silvia Gartner, especialista de la unitat de fibrosi quística de Vall d'Hebron.

Tots aquests desitjats medicaments, com també la Prep per al virus d'immunodeficiència humana (el VIH, que causa la sida), que durant anys han reclamat les associacions de lluita contra la sida per a les poblacions d'alt risc d'infecció, estaran finançats. Però cada comunitat autònoma trasllada a la realitat l'autorització segons els seus pressupostos.

En el cas de Catalunya hi estan treballant. Salut, amb pressupostos prorrogats des de fa dos anys, encara retreu al Govern de l'Estat el tractament de l'hepati-

tis C, que no ha tingut mai finançament especial malgrat el seu preu elevadíssim. Els nous medicaments sí que estan disponibles, però la majoria amb informe de l'especialista; encara no n'hi ha prou amb la recepta. I es dispensen a l'hospital i amb indicacions molt estrictes, restringides als casos en què no hi ha cap alternativa.

Són molt cars, però també molt més precisos. "Medicina de precisió de debò", insisteix l'experta en cefalees. Fa uns anys es va descobrir en una àmplia in-

nausees i altres efectes adversos", explica la neuròloga de Vall d'Hebron.

El preu del nou tractament obliga a un ús restringit, de moment a persones amb migranyes importants, amb diferents fracassos terapèutics previs i amb episodis de vuit dies. I dispensació des de l'hospital.

En el cas dels tractaments de la fibrosi quística, les limitacions dels seus nous i desitjats medicaments es refereixen a les mutacions concretes, les més freqüents. No serveixen per a tothom. Es van aprovar als Estats Units fa uns quants anys i han trigat a arribar a Espanya, malgrat el clamor de les associacions de pacients. El sistema públic espanyol necessitava un acord econòmic que permetés tractar els afectats de fibrosi quística sense arruïnar-se. Aquests dos tindran finançament públic; d'altres de la mateixa línia, pagament per resultats.

Es tracta de moduladors i potenciadors d'una proteïna de la qual falla la producció en els pacients que tenen una mutació per partida doble que defineix la fibrosi quística. Aquesta mutació afecta la producció d'una proteïna que regula el canal del clor en el metabolisme humà. I aquesta petita deficiència desemboca en una afectació brutal que deshidrata totes les secrecions i per això afecta sobretot els pulmons. "Amb el temps provoca destrosses. Per això, com abans els tractem per proporcionar-los aquesta proteïna -encara que sigui parcialment-, serà molt més que el que tenim ara", explica Silvia Gartner.

A causa del seu elevat preu, els medicaments es donen als hospitals per a pacients molt seleccionats

vestigació que hi havia un neuroptípid relacionat amb el gen de la calcitonina que tenia un paper clau en la migranya. Aquesta evidència ha permès dissenyar específicament aquests nous fàrmacs cap als receptors d'aquest gen de la calcitonina i tractar i prevenir la migranya, una de les malalties més prevalents i incapacitants arreu del món i amb poc arsenal terapèutic específic.

Els fàrmacs nous estan pensats per a una gran part dels pacients de migranya que no responen a altres tractaments. "I gairebé sense efectes secundaris. Però hi ha tractaments que aturen l'aparició de l'atac de migranya, però donen enormes problemes de lentitud cognitiva,

XAVIER CERVERA

La reforma de la llei equipararà el cigarret electrònic amb el tabac i prohibirà fumar dins els vehicles quan hi hagi nens per l'alta concentració de partícules

tants" (en paraules de la ministra Carcedo), com ara deixar en l'aire la possibilitat de publicitar-se en marquesines públiques amb total impunitat. "La imatge que ven la indústria dels cigarrets electrònics, que és la mateixa indústria que la del tabac tradicional, és que aquests artefactes són sofisticats, moderns i glamurós. I, a sobre, que són menys perjudicials que el tabac, encara que portin nicotina. Les seves campanyes han anat dirigides a insistir que serveixen per deixar de fumar, quan no hi ha proves científiques que avalin aquestes afirmacions, tret de casos molt concrets i molt controlats... Però se'ls ha deixat fer i ara tenim un problema molt seriós", assenyala Francisco Rodríguez Lozano, president de la Xarxa Europea per al Final del Tabac (ENSP).

L'enquesta Estudis 2018, que fa cada dos anys el Ministeri de Sanitat, demostra la gran implantació dels cigarrets electrò-